

tum, et expediens esse potest, dummodo prudenter fiat; supponimus enim superiorem vel confessorem bona fide, et utentem suo munere simpliciter et ordinario modo, ex confessione intelligere esse opus charitatis procurare correctionem complicis; tunc ergo nulla apparet per se inordinatio, nec morale periculum, si (ut supponitur) de licentia pœnitentis et debito modo fiat.

16. *Quæ servanda sint, ut hoc convenienti modo fiat.* — Ut autem ita fiat, hæc servanda videntur: primum, ut confessor non propter hunc finem correctionis interroget in particuli personam complicis, nisi pœnitens sua sponte illam declareret, quia exponeret se periculo infamandi proximum sine causa; potest tamen in generali interrogare an complex sit in periculo, vel ope ipsius pœnitentis, seu correctione indigeat, et juxta responsionem pœnitentis poterit generaliter illum monere, ut suæ obligationi satisfaciat. Unde secundo observare debet, ne se statim invitet ad correctionem faciendam, etiamsi intelligat esse convenientem, vel necessariam; primum, ne scandalum aliquod præbeat pœnitenti, vel occasionem revelandi complicem sine necessitate; fortasse enim pœnitens ipse per seipsum potest correctionem facere, aut certe vult facere per alium, quem reputat aptiorem. Deinde, quia hoc ipso quod confessor se offert ad illud munus, pœnitens non tam libere et spontaneè procedit in hoc negotio, sicut par est. Tertio, maxime debet cavere confessor, ne aliquid exigat a pœnitente tanquam debitum ex obligatione præcepti, quod revera non sit, sed vere et fideliter illi proponat quid ex præcepto agere teneatur, quid vero tantum liceat, alioqui graviter deciperet pœnitentem, si sub titulo ficto, et non vero necessitatis aut præcepti, eum cogeret vel ad revealandum complicem, vel ad dandam facultatem corripiendi illum, aut aliquid simile, et consequenter in hoc graviter peccaret vel contra justitiam, vel contra sigillum, quod amplius in sequenti puncto declarabitur.

17. *Quando liceat pœnitenti uti industria confessoris.* — Aliud igitur in hac parte advertendum est, aliud esse pœnitentem licite posse uti industria predicta confessoris ad complicem emendandum media correctione, aliud vero ad hoc teneri; nam illud sèpius, hoc vero rarius contingit, quia plures circumstantias concurrere necesse est, ut talis oriri obligatio. Utergo hoc liceat, tria concurredebet et sufficiunt: primum, ut ex

parte complicis sit aliqua moralis necessitas: nam, si vel jam est emendatus, vel non est aliqua probabilis ratio timendi novum lapsum ejus, non est facile infamandus. Secundum, ut pœnitens per se non sufficiat ad correctionem utiliter faciendam, nec id probabiliter speret; nam, si per se posset, frustra infamaret proximum apud alium. Tertium, ut utiliter speret se facere per confessorem, alioqui enim frustra illum assumeret ut instrumentum. Quod si hæc concurrant, nihil aliud, per se loquendo, necessarium est ut hoc liceat; ea enim, quæ sunt per accidens, considerari a nobis non possunt, sed per prudentiam cavenda sunt.

18. *Quando teneatur.* — Ut autem pœnitens teneatur, ultra hæc necessarium est ut necessitas proximi sit tanta, ut charitas obliget ad subveniendum illi, vel per se, vel per alium, eo modo quo pœnitens potuerit. Quod enim aliquando ad hoc obliget proximi necessitas, certum est ex materia de charitate, ubi ex professo declaratur quis gradus necessitatis ad hanc obligationem sufficiat; nunc solum dicimus debere esse gravem, et cum morali periculo novi lapsus, aut alterius gravis detrimenti alicujus proximi. Posita vero hac obligatione, non statim tenetur pœnitens per confessorem corripere; potest enim facere per alium, etiamsi per se non possit; et ideo nisi tales circumstantiae occurrant, quæ evidenter ostendant moraliter industriam confessoris esse ad id necessariam, vel in tali occasione aut loco nullum alium esse idoneum, qui hoc facere possit, non potest juste pœnitens ad hoc cogi a confessore. Posset autem talis casus contingere, vel ex penuria hominum prudentium et idoneorum ad hoc munus, vel si confessor talis sit, ut non solum consilio, sed etiam auxilio juvare possit ad emendationem delicti. Occurrente autem hujusmodi casu, ita potest pœnitens ad hanc obligationem implendam, sicut ad alias tene ri, ut jam notavit Soto, 4, dist. 18, q. 4, art. 5.

19. *Non teneri præcise uti notitia data in confessione.* — Objectioni satisfit. — Rursus vero, etiam posita hac obligatione in pœnitente, non propterea tenebitur uti notitia data in confessione, sed potest extra confessionem dicere sacerdoti, cuius industria uti vult; quia hoc est medium satis proportionatum et sufficiens. Solum in uno casu videtur esse posse hæc obligatio, nimis, si timeat sacerdotem non servaturum esse aliud secre-

tum, quod minus sit quam sigillum; tunc enim non debet subvenire proximo cum tanto periculo infamacionis ejus, si potest illud vitare. Nec contra hoc urget objectio facta, quod correctio est legis naturalis, quæ non obligat ad utendum medio supernaturali; quia correctio inter fideles non solum est ex charitate naturali, sed etiam infusa, quæ obligat ad diligendos proximos altiori modo, quam pura natura obligaret; et ideo occurrente medio altioris ordinis, potest charitas obligare ad utendum illo, si pensatis omnibus necessitas proximi illud requirat. Dicitur ergo illa lex naturalis, quia est connaturalis charitati, non quia sit ex solo et puro lumine naturæ. Et hæc de pœnitente.

20. Ex quibus facile est intelligere idem proportionaliter in confessore. Ut enim ei liqueat hoc munus acceptare et executi, illa tria, quæ in pœnitente posuimus, requiruntur, et sufficiunt, cum proportione applicata, et propter similem rationem. Ut vero teneatur, aliquando potest obligare charitas, aliis conditionibus positis concurrentibus cum eadem proportione; aliquando vero obligare potest pastorale munus et officium, quando, scilicet etiam complex est illi subditus, et ex officio tenetur spiritualem ejus salutem procurare, et prudenter judicat hoc medium esse necessarium. Tunc autem, quantum est ex parte confessoris, regulariter loquendo, magis expedit, ut pœnitens extra confessionem dicat, ut liberius possit suo munere fungi; non debet autem ad hoc cogi pœnitens, nisi in aliquo casu, in quo secreta correctio non censeretur sufficiens, ut statim dicam.

Destruitur secundum fundamentum.

21. Secundo dicebatur improportionatum hoc medium ad corrigendum, quia non fundatur in certa scientia peccati proximi. Verumtamen, si sensus sit correctionem fraternali nunquam prudenter et proportionate fieri ex fide humana, et per relationem alicujus fide digni, est id manifeste falsum, et contra communem sententiam omnium, et expressam D. Augustini, serm. 16 de Verbis Domini; et habetur in e. *Si peccaverit, 2, q. 1,* ubi inter alia ait: *Sunt homines adulteri in domibus suis, in secreto peccant, aliquando nobis produntur ab uxoribus suis, plerunque zelantibus, aliquando salutem maritorum querentibus; nos non prodimus palam, sed in secreto arguimus.* Et ratio est, quia in rebus humanis non potest semper evidens certitu-

sumus nec debemus actionem damnare, quæ per se et ex objecto bona est, et ad bonum proximorum sœpe necessaria. At vero ad denunciationem judicialem nunquam potest per hanc viam procedi, quia forum illud publicum est, et longe diversæ rationis, multaque in denunciatore requiruntur, quæ per viam confessionis repugnant, ut per se clarum est. Quando ergo tale est negotium, ut pœnitens teneatur denunciare judicialiter, cogendus est pœnitens, ut per ipsum id faciat, quia oportet ut ipse sit judici notus, et ut publicam notitiam quantum potest ei conferat; hæc vero obligatio raro contingit in peccato complicis, quia nemo tenetur denunciare seipsum, quod faceret, moraliter loquendo, denunciando complicem. At vero in aliis peccatis ubi pœnitens non est socius criminis, vel ubi potest seipsum servare indemnum, sœpe potest hæc obligatio intervenire. Quod si accidat penitentem non posse per seipsum denunciationem facere, vel omnino excusat, vel si urgeat necessitas boni communis, ut in peccato haeresis, necesse est ut extra confessionem alicui id committat, qui ad judicem id deferat eo modo, quo possit, ut ipse ex officio vigilet, et inquirat prout valuerit.

23. *Solvitur secunda.* — *An hic usus possit extendi ad alios fines.* — In secunda et ultima confirmatione petitur an hic usus possit extendi ad alios fines. In quo ipsum primum negamus id, quod ibi infertur, posse hunc usum extendi ad exteriorem gubernationem; falsum enim hoc est, tum quia jam declaravimus non posse superiorem antecedenter ordinare confessiones subditorum ad cognoscenda aliena peccata, et illa emendanda; multo ergo minus poterit illas ordinare ad aliam gubernationem externam; tum etiam quia exterior gubernatio requirit notitiam magis exteriorem et publicam; et ideo confessores omnino servare debent quod Santi clemens VIII statuit in Decreto de Casuum reservatione pro regularibus, § 4, mirum, ut caveant diligentissime, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur. Addo vero ultimo, prædictum usum cum circumstantiis supra positis non solum posse esse licitum propter spiritualem salutem alterius procurandam, sed etiam propter vitandum aliud magnum nocumentum, aut aliam similem honestam causam ad bonum proximi pertinentem; ut, verbi gratia, si

adultera intelligat maritum machinari mortem socio criminis, potest illum per confessorem monere, ut se in tuto collocet. Item si duo fuerunt socii in furto, et unus eorum vicinus morti restituit, potest per confessorem monere complicem, vel ut intelligat se esse jam liberum ab onere restituendi, si alter totum restituit, et partem socio remitti, vel certe ut intelligat partem illam suis hæredibus esse restituendam. Et similes casus possunt facile excogitari, in quibus propter bonum proximorum licitum est ut industria confessoris ad vitanda peccata aliorum, vel documenta, quæ ex peccatis provenire possunt, non per viam coactionis, aut exterioris gubernationis, sed per viam consilii, vel secretæ admonitionis, vel occulte tollendo aliquam occasionem moralem, ad quæ omnia notitia prædicta cum licentia pœnitentis, et sufficiens et proportionata esse potest.

DISPUTATIO XXXV.

DE PRÆCEPTO DIVINO CONFESSIONIS.

Hactenus explicuimus quæ necessaria sunt ad legitimum usum confessionis, vel quæ ex tali usu consequuntur, in quibus variae obligationes et præcepta continentur, quæ, ut in superioribus etiam attigimus, solum obligant veluti quoad specificationem. Nunc ergo dicendum superest de ipso usu confessionis quatenus cadit sub præcepto obligante ad exercitium ejus, quod præceptum duplex est, aliud divinum, aliud Ecclesiasticum; hoc posterius declarabimus in sectione sequenti; hic de priori videndum est, an sit, et quas personas, quando, et ad quid obligat.

SECTIO I.

Utrum confessio sit jure divino præcepta.

1. *Sententia quorundam confessionem esse de jure divino naturali.* — *Reprobatur.* — De necessitate confessionis quatenus est medium ad remissionem peccati mortalium post baptismum commissi, diximus supra in principio materiæ de hoc sacramento; quæ omnia valde connexa sunt cum hoc præcepto; quia sine illo non posset confessio esse medium necessarium, neque e converso præceptum separatur a medio necessario. Tamen, quia hæc ipsa connexio non est adeo evidens, et hæc necessitates formaliter diversæ sunt, non potuimus hanc quæstionem omittere, in

qua non repetemus ea, quæ ibi dicta sunt, sed alia addemus. Igitur eidem fere modis in hac quæstione quibus in illa erratum est. Primo enim dixerunt quidam confessionem esse de jure divino naturali, fortasse quia ante Christi adventum scriptum erat Eccl. 17: *Ante mortem confitere, et Isaiae 43: Dic tu peccata tua, ut justificeris, et Psalm. 31: Confitebor adversum me iniquitatem meam Domino.* Referuntur pro hac opinione Petr. Oxomensis, et quidam Juristæ. Est tamen vana et erronea sententia, si intelligatur de confessione sacramentali, cum constet sacramentum hoc non esse de jure naturæ. Si vero intelligatur de confessione exteriori facta coram homine vel hominibus, sic nulla ratione probari potest de hac esse latum naturale præceptum, quia ex nullo principio naturali inferri potest, ut supra tractando de virtute pœnitentiae latius dictum est. Neque testimonia Scripturæ citata ad rem faciunt; nam primum optime intelligitur de confessione laudis divinæ; quod si ad confessionem peccati illa verba referamus cum August., serm. 8 de Verbis Domini, intelligenda sunt de confessione interna per recognitionem et detestationem peccati apud Deum. De qua etiam loquitur David in ultimo testimonio. Et eodem modo exponi possent verba Isaiae, si recte citarentur; tamen ibi non dicitur, *Dic tu peccata tua, sed, Narr, si quid habes.* Unde sensus esse videtur, si habes aliquam excusationem, qua justificeris, narra illam; ac si diceret, cum revera nullam habeas, recognosce peccatum tuum; atque ita in re in priorem expositionem incidimus; cetera de hoc punto videantur in comm. art. 7, q. 84.

2. *Sententia quorundam confessionem esse de jure divino legis veteris.* — *Improbatur.* — Secundo, dixerunt alii confessionem fuisse de jure divino legis veteris, et Christum Dominum non dedisse in hoc novum præceptum, sed speciale modum priori addidisse. Ita significat Hugo de S. Victor., lib. 2 de Sacramentis, p. 14; et Waldensis, tom. 2 de Sacram., c. 135; et Guillelm. de Rubione, in 4, d. 14, q. 1. Divus etiam Thomas, dict. art. 7, q. 84, ad 2, dicit, pœnitentiam quoad confessionem exteriorem peccati habuisse aliquam determinationem in lege veteri. Verumtamen satis declarat, illam determinationem longe diversam fuisse ab illa de qua nunc agimus; atque adeo, si aliquod tunc fuit de hac re præceptum, potius fuisse de

Assertio.

4. *Hoc præceptum esse latum a Christo Domino.* — Nihilominus dicendum est, a Christo Domino latum fuisse divinum præceptum obligans fideles, qui post sacramentum baptismi susceptum mortaliter peccarunt, ad usum sacramentalis confessionis, seu (quod idem est) ad sacramentum pœnitentiae susci-